

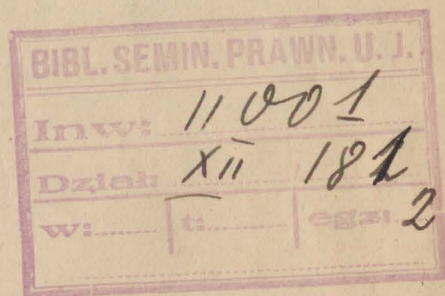
PROJEKT USTAWY KONSTYTUCYJNEJ

w redakcji, przyjętej przez Sejm Ustawodawczy
Rzeczypospolitej Polskiej w drugim czytaniu.

Wydz. Bibl. Prawnicza

1806165005

WARSZAWA

1921.

USTAWA

z dn. 1921 r.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.

W Imię Boga Wszechmogącego!

My, Naród Polski, dziękując Opatrzności za wyzwolenie nas z półtorawiekowej niewoli, wspominając z wdzięcznością męstwo i wytrwałość ofiarnej walki pokoleń, które najlepsze wysiłki swoje sprawie niepodległości bez przerwy poświęcały nawiązując do świetnej tradycji wiekopomnej Konstytucji Trzeciego Maja — dobro całej, zjednoczonej i niepodległej Matki-Ojczyzny mając na oku, a pragnąc Jej byt niepodległy, potęgę i bezpieczeństwo oraz ład społeczny utwierdzić na wiekuistych zasadach prawa i wolności, pragnąc zarazem zapewnić rozwój wszystkich Jej sił moralnych i materialnych dla dobra całej, odradzającej się ludzkości, wszystkim obywatelom Rzeczypospolitej równość, a pracy poszanowanie, należne prawa i szczególną opiekę Państwa zabezpieczyć, tę oto Ustawę Konstytucyjną na Sejmie Ustawodawczym Rzeczypospolitej Polskiej uchwalamy i stanowimy.

ROZDZIAŁ I.

RZECZPOSPOLITA.

ARTYKUŁ 1.

Państwo Polskie jest Rzecząpospolitą.

ARTYKUŁ 2.

Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu. Organami Narodu w zakresie ustawodawstwa są Sejm i Senat, w zakresie władzy wykonawczej — Prezydent Rzeczypospolitej łącznie z odpowiedzialnymi ministrami, w zakresie wymiaru sprawiedliwości — niezawisłe sądy.

ROZDZIAŁ II.

WŁADZA USTAWODAWCZA.

ARTYKUŁ 3.

Zakres ustawodawstwa państwowego obejmuje stanowienie wszelkich praw publicznych i prywatnych i sposobu ich wykonania.

Rozporządzenia władzy, z których wynikają prawa lub obowiązki obywateli, mają moc obowiązującą tylko wtedy, gdy zostały wydane z upoważnienia ustawy i z powołaniem się na nią.

Ustawy państwowe określają, w jakim zakresie poszczególne przedmioty ustawodawstwa, zwłaszcza z dziedziny administracji, kultury i gospodarstwa, będą przekazane reprezentacjom samorządów. Żadna ustawa nie może być wydana bez zgody Sejmu, wyrażonej w sposób, regulaminowo ustalony.

Ustawa, uchwalona przez Sejm, zyskuje moc obowiązującą w terminie, przez nią samym określonym.

ARTYKUŁ 4.

Ustawa państwowa ustala corocznie budżet Państwa na rok następny.

ARTYKUŁ 5.

Ustalanie stanu liczebnego wojska i zezwalanie na coroczny pobór rekruta może nastąpić jedynie w drodze ustawodawczej.

ARTYKUŁ 6.

Zaciągnięcie pożyczki państwowej, zbycie, zamiana i obciążenie nieruchomości majątku państwowego, nałożenie podatków i opłat publicznych, ustanowienie cel i monopolów, ustalenie systemu monetarnego, jako też przyjęcie gwarancji finansowej przez Państwo — nastąpić może tylko na mocy ustawy.

ARTYKUŁ 7.

Rząd przedstawi corocznie zamknięcie rachunków państwowych do parlamentarnego zatwierdzenia.

ARTYKUŁ 8.

Sposób wykonania parlamentarnej kontroli nad długami Państwa określi oddzielna ustawa.

ARTYKUŁ 9.

Do kontroli całej administracji państwowej pod względem finansowym, badania zamknięć rachunków Państwa, przedkładania corocznie Sejmowi wniosku o udzieleniu lub odmówieniu Rządowi absolutorjum — jest powołana Najwyższa Izba Obrachunkowa, oparta na zasadzie kolegiałności i niezależności sędziowskiej jej członków, usuwalnych tylko uchwałą Sejmu, większością $\frac{3}{5}$ głosujących. Organizację Najwyższej Izby Obrachunkowej i sposób jej działania określi szczegółowo osobna ustawa.

ARTYKUŁ 10.

Prawo inicjatywy ustawodawczej przysługuje Rządowi i Sejmowi.

ARTYKUŁ 11.

Sejm składa się z posłów, wybranych na lat 5, licząc od dnia otwarcia Sejmu, w głosowaniu powszechnem, tajnem, bezpośredniem, równem i stosunkowem.

ARTYKUŁ 12.

Prawo wybierania ma każdy obywatel polski bez różnicy płci, który w dniu ogłoszenia wyborów ukończył lat 21, nie jest na mocy orzeczenia sądowego pozbawiony praw i zamieszkuje w okręgu wyborczym przynajmniej od przedednia ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw. Prawo głosowania może być wykonywane tylko osobiście. Wojskowi w służbie czynnej nie mają prawa głosowania.

ARTYKUŁ 13.

Prawo obieralności ma każdy obywatel, mający prawo wybierania do Sejmu, niezależnie od miejsca zamieszkania, o ile ukończył lat 25. Prawo wybieralności posiadają także wojskowi w czynnej służbie, o ile ukończyli lat 25.

ARTYKUŁ 14.

Nie mogą korzystać z prawa wyborczego obywatele, skazani za przestępstwa hańbiące oraz winni nadużycia mandatu poselskiego dla celów nieprawego zysku. Ordynacja wyborcza określi przestępstwa, które pociągają za sobą czasową lub stałą utratę prawa wybierania lub wybieralności.

ARTYKUŁ 15.

Państwowi urzędnicy administracyjni, skarbowi i sądowi nie mogą być wybierani w tych okręgach, w których pełnią swą służbę. Przepis ten nie dotyczy urzędników, pełniących swą służbę przy władzach centralnych.

ARTYKUŁ 16.

Funkcjonariusze państwowi i samorządowi z chwilą wyboru na posła otrzymują automatycznie na czas trwania mandatu poselskiego urlop. Lata, spędzone na wykonaniu mandatu poselskiego, liczą się do lat służby.

ARTYKUŁ 17.

Posel, powołany do płatnej służby państwowej, traci mandat; przepis ten nie dotyczy wypadków powołania na stanowisko ministrów, podsekretarzy stanu i profesorów wyższych uczelni.

ARTYKUŁ 18.

Ordynacja wyborcza określi sposób wyboru posłów sejmowych.

ARTYKUŁ 19.

Sejm sprawdza ważność wyborów niezaprotestowanych. O ważności wyborów zaprotestowanych rozstrzyga Sąd Najwyższy.

ARTYKUŁ 20.

Posłowie są przedstawicielami całego narodu i nie mogą być krępowani żadnymi instrukcjami wyborców.

Posłowie składają na ręce Marszałka wobec Izby następujące ślubowanie: „Ślubuję uroczyście jako poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wedle najlepszego mego rozumienia i zgodnie z sumieniem rzetelnie pracować wyłącznie dla dobra Państwa Polskiego, jako całości”.

ARTYKUŁ 21.

Posłowie nie mogą być pociągani do odpowiedzialności za swoją działalność w Sejmie, lub poza Sejmem, wchodzącą w zakres wykonywania mandatu poselskiego, ani w czasie trwania mandatu ani po jego wygaśnięciu. Za przemówienia i odezwania się tudzież manifestacje w Sejmie posłowie odpowiadają tylko przed Sejmem. Jeżeli poseł naruszył prawa osoby trzeciej, może być pociągnięty do odpowiedzialności sądowej, o ile władza sądowa uzyska na to zezwolenie Sejmu.

Postępowanie sądowe, administracyjne lub dyscyplinarne, wdrożone przeciw posłowi przed uzyskaniem mandatu poselskiego, ulegnie na żądanie Sejmu zawieszeniu aż do wygaśnięcia mandatu.

Przez cały czas trwania mandatu posłowie nie mogą być pociągani do odpowiedzialności sądowo-karnej lub policyjno-karnej i dyscyplinarnej, ani pozbawieni wolności bez zezwolenia Sejmu. W wypadku schwytania posła na gorącym uczynku zbrodni pospolitej władza sądowa ma obowiązek bezzwłocznego zawiadomienia o tem Marszałka Sejmu dla uzyskania zezwolenia Sejmu na areszt i dalsze postępowanie karne. Na żądanie Marszałka przytrzymany musi być niezwłocznie uwolniony.

Bieg przedawnienia przeciw posłowi w postępowaniu karnem ulega przerwie na czas trwania mandatu poselskiego.

Blizsze postanowienia zawiera ustawa o nietykalności poselskiej.

ARTYKUŁ 22.

Posel nie może na swoje ani na obce imię kupować lub uzyskiwać dzierżaw dóbr państwowych, przyjmować dostaw publicznych i robót rządowych ani otrzymywać od rządu żadnych koncesji. Posel nie może również otrzymywać od rządu żadnych odznaczeń z wyjątkiem wojskowych.

ARTYKUŁ 23.

Posel nie może być redaktorem odpowiedzialnym.

ARTYKUŁ 24.

Posłowie otrzymują diety w wysokości, regulaminem określonej i mają prawo bezpłatnego korzystania z państwowych środków komunikacji dla podróży po całym obszarze Rzeczypospolitej.

ARTYKUŁ 25.

Prezydent Rzeczypospolitej zwołuje, otwiera, odracza i zamyka Sejm i Senat.

Sejm winien być zwołany na pierwsze posiedzenie w trzeci wtorek po dniu wyborów i corocznie najpóźniej w październiku na sesję zwyczajną celem uchwalenia budżetu, stanu liczebnego i poboru wojska, oraz innych spraw bieżących, a także, zgodnie z art. 130 Konstytucji niniejszej, najpóźniej 8-go dnia po zawieszeniu praw obywatelskich.

Prezydent Rzeczypospolitej może zwołać Sejm w każdym czasie na sesję nadzwyczajną wedle własnego uznania, a winien to uczynić na żądanie $\frac{1}{3}$ części ogółu posłów w ciągu 2 tygodni. Odroczenie wymaga zgody Sejmu, jeżeli ma być w ciągu tej samej sesji zwyczajnej powtórzone lub jeżeli przerwa ma trwać dłużej, niż 30 dni.

Sejm, zwołany w październiku na sesję zwyczajną, nie może być zamknięty przed uchwaleniem budżetu.

ARTYKUŁ 26.

Sejm może się rozwiązać mocą własnej uchwały, powziętej większością $\frac{2}{3}$ głosów. Prezydent Rzeczypospolitej może rozwiązać Sejm za zgodą $\frac{3}{5}$ ustawowej liczby członków Senatu.

Równocześnie w obu wypadkach z samego prawa rozwiązuje się Senat.

Wybory odbędą się w ciągu 90 dni od dnia rozwiązania.

ARTYKUŁ 27.

Posłowie wykonywują swe prawa i obowiązki poselskie osobiście.

ARTYKUŁ 28.

Sejm wybiera ze swego grona Marszałka i jego zastępców, sekretarzy i komisje.

ARTYKUŁ 29.

Sposób i porządek obrad sejmowych, rodzaj i ilość komisji, liczbę wicemarszałków i sekretarzy, prawa i obowiązki Marszałka — określa regulamin sejmowy.

ARTYKUŁ 30.

Posiedzenia Sejmu są jawne. Na wniosek Marszałka, przedstawiciela Rządu lub 30 posłów może Sejm uchwalić tajność posiedzenia.

ARTYKUŁ 31.

Nikt nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za zgodne z prawdą sprawozdanie z jawnego posiedzenia Sejmu i komisji sejmowych.

ARTYKUŁ 32.

Do prawomocności uchwał potrzebna jest obecność przynajmniej $\frac{1}{3}$ części ogółu posłów. Uchwały sejmowe zapadają zwykłą większością głosów, o ile inne przepisy Konstytucji niniejszej nie zawierają odmiennych postanowień.

ARTYKUŁ 33.

Posłowie mają prawo zwracać się z interpelacjami do Rządu, bądź do poszczególnych ministrów, w sposób regulaminem przepisany. Minister ma obowiązek udzielić odpowiedzi ustnie lub pisemnie w terminie nie dłuższym, niż 6 tygodni, albo w umotywowanem oświadczeniu usprawiedliwić brak merytorycznej odpowiedzi. Na żądanie interpelantów odpowiedź musi być Sejmowi zakomunikowana. Sejm może odpowiedź Rządu uczynić przedmiotem dyskusji i uchwały.

ARTYKUŁ 34.

Sejm może wylaniać dla zbadania poszczególnych spraw Nadzwyczajne Komisje, z prawem przesłuchiwania stron interesowanych i wzywania świadków. Zadania i kompetencje tych Komisji będą każdorazowo uchwalone przez Sejm.

ARTYKUŁ 35.

Każdy projekt ustawy, przez Sejm uchwalony, będzie przekazany Senatowi do zbadania.

Jeżeli Senat nie podniesie w ciągu 30 dni od dnia doręczenia mu uchwalonego projektu ustawy żadnych przeciwko niemu zarzutów — Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie ustawy. Na wniosek Senatu Prezydent Rzeczypospolitej może zarządzić ogłoszenie ustawy przed upływem 30 dni.

Jeżeli Senat postanowi projekt, uchwalony przez Sejm, zmienić lub odrzucić — powinien zapowiedzieć to Sejmowi w ciągu powyższych 30 dni, a najdalej w ciągu następnych dni 30 zwrócić Sejmowi z proponowanymi zmianami.

Jeżeli Sejm zmiany, proponowane przez Senat uchwali zwykłą większością albo odrzuci — Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie ustawy w brzmieniu, ustalonym ponowną uchwałą Sejmu.

ARTYKUŁ 36.

Senat składa się z członków:

1) Wybranych przez poszczególne województwa w głosowaniu powszechnym, tajnym, bezpośrednim, równym i stosunkowym. Każde województwo stanowi jeden okrąg wyborczy, przyczem w stosunku do liczby mandatów sejmowych na ilość mieszkańców liczba mandatów do Senatu wynosi $\frac{1}{4}$ część. Prawo wybierania do Senatu ma każdy wyborca do Sejmu, który w dniu ogłoszenia wyboru ukończył lat 30 i w dniu tym zamieszkuje w okręgu wyborczym przynajmniej od roku; nie tracą jednak prawa wyborczego świeżo osiedli koloniści, którzy opuścili poprzednie miejsce zamieszkania, korzystając z reformy rolnej. Prawo wybieralności ma każdy obywatel, posiadający prawo wybierania do Senatu, o ile z dniem ogłoszenia wyborów ukończył lat 40. Prawo wybieralności posiadają również wojskowi w służbie czynnej, o ile ukończyli lat 40.

2) Wybranych osobno w sposób, w ordynacji wyborczej przepisany:

a) 5ⁱ przedstawicieli kościoła katolickiego w Polsce, w tej liczbie ~~przynajmniej~~ 1 przedstawiciela kościoła unickiego;

b) po jednym od trzech najliczniejszych po religii katolickiej wyznań;

c) po jednym od najwyższych zakładów i instytucji naukowych, wyliczonych w ordynacji wyborczej;

d) po jednym od każdego działu Naczelnej Izby Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej.

Wyborcy biorący udział bezpośredni w wyborach osobnych nie mają prawa głosowania w wyborach powszechnych do Senatu.

Kadencja Senatu rozpoczyna i kończy się z kadencją sejmową. Z każdą kadencją sejmową wygasają mandaty połowy członków Senatu, za pierwszym razem przez losowanie, którego szczegółowe przeprowadzenie określi ordynacja wyborcza.

ARTYKUŁ 37.

Postanowienia artykułów 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 30, 31, 32 i 33 stosują się odpowiednio także do Senatu, względnie jego członków.

ARTYKUŁ 38.

Żadna ustawa nie może stać w sprzeczności z niniejszą Konstytucją, ani naruszać jej postanowień.

ROZDZIAŁ III.

WŁADZA WYKONAWCZA.

ARTYKUŁ 39.

Prezydenta Rzeczypospolitej wybierają na lat siedem absolutną większością głosów Sejm i Senat, połączone w Zgromadzenie Narodowe. Zgromadzenie Narodowe zwołuje Prezydent Rzeczypospolitej w ostatnim kwartale siedmioletnia swego urzędowania.

Jeżeli zwołanie nie nastąpi na trzydzieści dni przed upływem siedmioletnia, Sejm i Senat łączą się z samego prawa w Zgromadzenie Narodowe z inicjatywy Marszałka i pod jego przewodnictwem.

ARTYKUŁ 40.

Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej nie może sprawować urzędu, oraz w razie opróżnienia urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej wskutek śmierci, rezygnacji lub innej przyczyny—zastępuje go Marszałek Sejmu.

ARTYKUŁ 41:

W razie opróżnienia urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej Sejm i Senat łączą się

natychmiast z samego prawa w Zgromadzenie Narodowe celem wyboru Prezydenta.

Gdyby Sejm był rozwiązany w chwili, gdy urząd Prezydenta Rzeczypospolitej nie jest zajęty, Marszałek Sejmu zarządzi niezwłocznie nowe wybory do Sejmu i Senatu.

ARTYKUŁ 42.

Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej przez trzy miesiące nie sprawuje urzędu, Marszałek Sejmu zwoła niezwłocznie Sejm i podda jego uchwale, czy urząd Prezydenta Rzeczypospolitej uznać należy za opróżniony.

Uchwała, uznająca urząd za opróżniony, zapada kwalifikowaną większością $\frac{3}{5}$ głosów, w obecności przynajmniej $\frac{1}{2}$ ustawowej, t. j. ordynacją wyborczą ustalonej, liczby posłów.

ARTYKUŁ 43.

Na Prezydenta Rzeczypospolitej może być wybrany każdy obywatel Państwa, Polak i katolik, który ukończył 40 lat życia.

Ta sama osoba może być powołana na stanowisko Prezydenta ponownie.

ARTYKUŁ 44.

Prezydent Rzeczypospolitej sprawuje władzę wykonawczą przez odpowiedzialnych ministrów i podległych im urzędników.

Każdy urzędnik Rzeczypospolitej musi podlegać ministrowi, który za jego działania odpowiada przed Sejmem.

ARTYKUŁ 45.

Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje ustawy wraz z odpowiednimi ministrami i zarządza ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej.

Prezydent Rzeczypospolitej ma prawo celem wykonania ustaw i z powołaniem się na upoważnienie ustawowe wydawać rozporządzenia wykonawcze, zarządzenia, rozkazy i zakazy i przeprowadzenie ich użyciem przymusu zapewnić.

Takież prawo w swoim zakresie działania mają ministrowie i władze im podległe.

Każdy akt rządowy Prezydenta Rzeczypospolitej wymaga dla swej ważności podpisu Prezydenta Ministrów i właściwego ministra, którzy przez podpisanie aktu biorą za niego odpowiedzialność.

ARTYKUŁ 46.

Prezydent Rzeczypospolitej mianuje i odwołuje Prezydenta Ministrów, na jego wniosek mianuje i odwołuje ministrów, a na wniosek Rady Ministrów obsadza urzędy cywilne i wojskowe, zastrzeżone w ustawach.

ARTYKUŁ 47.

Prezydent Rzeczypospolitej jest zarazem najwyższym zwierzchnikiem sił zbrojnych Państwa, nie może jednak sprawować naczelnego dowództwa w czasie wojny.

Sprawę dowództwa wojskowego i kierownictwa operacjami wojennymi na wypadek wojny ustala Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rządu, przedstawiony przez Ministra Spraw Wojskowych, który za akty, związane z dowództwem w czasie wojny, jak i za wszelkie sprawy kierownictwa wojskowego odpowiada przed Sejmem.

ARTYKUŁ 48.

Prawo łaski i złagodzenia kary przysługuje Prezydentowi Rzeczypospolitej.

Prezydent nie może stosować tego prawa do ministrów, zasądzonych na skutek postawienia ich w stan oskarżenia przez Sejm.

Amnestja może być udzielona tylko w drodze ustawodawczej.

ARTYKUŁ 49.

Prezydent Rzeczypospolitej reprezentuje Państwo na zewnątrz, przyjmuje reprezentantów dyplomatycznych państw obcych i wysyła reprezentantów dyplomatycznych Państwa Polskiego do państw obcych.

ARTYKUŁ 50.

Prezydent Rzeczypospolitej zawiera umowy z innemi państwami i podaje je do wiadomości Sejmu.

Umowy handlowe i celne oraz umowy, które trwale obciążają pod względem finansowym Państwo, albo zawierają przepisy prawne obowiązujące obywateli, albo wprowadzają zmianę granic Państwa, również przysięga—wymagają zgody Sejmu.

ARTYKUŁ 51.

Prezydent Rzeczypospolitej może wypowiedzieć wojnę i zawrzeć pokój tylko za uprzednią zgodą Sejmu.

ARTYKUŁ 52.

Za czynności urzędowe Prezydent Rzeczypospolitej nie jest odpowiedzialny ani politycznie ani cywilnie.

Za zdradę kraju, pogwałcenie Konstytucji lub przestępstwa karne Prezydent Rzeczypospolitej może być pociągnięty do odpowiedzialności tylko przez Sejm uchwałą, powziętą większością $\frac{2}{3}$ głosów przy obecności conajmniej połowy ustawowej liczby posłów. Sprawę rozpatruje i wyrok wydaje Trybunał Stanu według postanowień osobnej ustawy. Z chwilą postawienia w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu Prezydent Rzeczypospolitej jest zawieszony w urzędowaniu.

ARTYKUŁ 53.

Prezydent Rzeczypospolitej otrzymuje według przepisów osobnej ustawy uposażenie.

ARTYKUŁ 54.

Prezydent Rzeczypospolitej nie może piastować żadnego innego urzędu, ani należeć do składu Sejmu i Senatu.

ARTYKUŁ 55.

Przed objęciem urzędu Prezydent Rzeczypospolitej składa przysięgę w Zgromadzeniu Narodowym następującej treści:

„Przysięgam Bogu Wszechmogącemu, w Trójcy Świętej Jedynemu, i ślubuję Tobie, Narodzie Polski, na urządzie Prezydenta Rzeczypospolitej, który obejmuje: praw Rzeczypospolitej, a przede wszystkim Ustawy Konstytucyjnej święcie przestrzegać i bronić; dobru powszechnemu Narodu ze wszystkich sił wiernie służyć; wszelkie zło i niebezpieczeństwo od Państwa czujnie odwracać; godności imienia polskiego strzec niezachwianie; sprawiedliwość względem wszystkich bez różnicy obywateli za pierwszą sobie mieć cnotę; obowiązkom urzędu i służby poświęcić

się niepodzielnie. Tak mi dopomóż Bóg i święta Syna Jego męka. Amen“.

ARTYKUŁ 56.

Ministrowie tworzą pod przewodnictwem Prezydenta Ministrów — Radę Ministrów.

ARTYKUŁ 57.

Rada Ministrów ponosi solidarną odpowiedzialność konstytucyjną i parlamentarną za ogólny kierunek działalności Rządu.

Pozatem ponoszą ją także ministrowie oddzielnie, każdy w swoim zakresie, za działalność w urzędzie, a to zarówno za zgodność tej działalności z Konstytucją i innemi ustawami Państwa, za działanie podległych organów administracyjnych, jak i za kierunek swej polityki.

ARTYKUŁ 58.

W tymże samym zakresie obowiązuje ministrów solidarna i indywidualna odpowiedzialność za akty rządowe Prezydenta Rzeczypospolitej.

ARTYKUŁ 59.

Do odpowiedzialności parlamentarnej pociąga ministrów Sejm zwyczajną większością. Rada Ministrów i każdy minister z osobna ustępują na żądanie Sejmu.

ARTYKUŁ 60.

Konstytucyjną odpowiedzialność ministrów i sposób jej urzeczywistnienia określi osobna ustawa.

Uchwała, stawiająca ministra w stan oskarżenia, musi być powzięta w obecności conajmniej połowy ustawowej liczby posłów większością $\frac{2}{3}$ oddanych głosów.

Rozpoznanie spraw i wydanie wyroku należy do Trybunału Stanu. Minister nie może uchylić się od odpowiedzialności konstytucyjnej przez zrzeczenie się urzędu. Z chwilą postawienia w stan oskarżenia minister nie może dalej sprawować żadnych czynności urzędowych.

ARTYKUŁ 61.

Za czyny, przewidziane przez powszechne ustawy karne, odpowiada minister podobnie, jak i za zobowiązania cywilne przed sądem zwykłym. Jeżeli wszakże okaże się, że pozostają one w związku z aktami rządowymi ministra, za które wdrożono postępowanie przed Trybunałem Stanu, sprawa przechodzi w całości przed ten Trybunał.

ARTYKUŁ 62.

Ministrowie i delegowani przez nich urzędnicy mają prawo brać udział w posiedzeniach sejmowych i przemawiać poza kolejną mówców, zapisanych do głosu. W głosowaniach mogą brać udział, o ile są posłami.

ARTYKUŁ 63.

Ministrowie nie mogą piastować żadnego innego urzędu, ani uczestniczyć w zarządzie i kontroli przedsiębiorstw i instytucji, na zysk obliczonych.

ARTYKUŁ 64.

Jeżeli urząd ministra sprawuje tymczasowy kierownik ministerstwa, odnoszą się

do niego wszelkie przepisy o stanowisku ministra.

ARTYKUŁ 65.

Liczbę, zakres działania i wzajemny stosunek ministrów jak również kompetencje Rady Ministrów określi osobna ustawa.

ARTYKUŁ 66.

Trybunał Stanu składa się z Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, jako przewodniczącego, oraz dwunastu członków, których wybierają z poza swego grona: ośmiu — Sejm i czterech — Senat.

Członkami Trybunału Stanu mogą być wybrane tylko osoby, nie piastujące żadnego urzędu państwowego i używające pełni praw cywilnych i obywatelskich.

Wyboru członków Trybunału Stanu dokonywują Sejm i Senat natychmiast po ukonstytuowaniu się na cały okres trwania Sejmu.

ARTYKUŁ 67.

Dla celów administracyjnych Państwo Polskie podzielone będzie w drodze ustawodawczej na województwa, powiaty i gminy miejskie i wiejskie, złożone z jednej lub kilku gromad.

ARTYKUŁ 68.

W organizacji administracji państwowej przeprowadzona będzie zasada decentralizacji, zespolenia organów administracji państwowej w jednym urzędzie pod jednym zwierzchnikiem oraz zasada udziału

obywateli, powołanych drogą wyboru, w wykonywaniu zadań tych urzędów w granicach, określonych ustawami.

ARTYKUŁ 69.

Prawo stanowienia w sprawach, należących do zakresu działania związków samorządu, przysługuje radom obieralnym.

Czynności wykonawcze należą do organów, opartych z reguły na zasadzie zespolenia kolegów, obieranych przez organy reprezentacyjne z przedstawicielami państwowych władz administracyjnych i pod ich przewodnictwem.

ARTYKUŁ 70.

Obok związków samorządu terytorjalnego osobna ustawa powoła samorząd gospodarczy dla poszczególnych dziedzin życia gospodarczego, a mianowicie: Izby rolnicze, handlowe, przemysłowe, rzemieślnicze, pracy najemnej i inne, połączone w Naczelną Izbę Gospodarczą Rzeczypospolitej, których współpraca z władzami państwowymi w kierowaniu życiem gospodarczym i w zakresie zamierzeń ustawodawczych będzie określona ustawami.

ARTYKUŁ 71.

Zróżdła dochodowe Państwa i związków samorządu będą ustawami ściśle rozgraniczone.

ARTYKUŁ 72.

Państwo będzie sprawowało nadzór nad działalnością samorządu przez wydziały ciał samorządowych wyższego stopnia; nadzór ten mogą jednak ustawy przekazać częściowo sądownictwu administracyjnemu.

Wypadki, w których uchwały organów samorządu wymagać będą wyjątkowo za-
twierdzenia przez władzę samorządową
wyższego stopnia lub przez ministerstwa
będą określone ustawami.

ARTYKUŁ 73.

Odwolanie od orzeczeń organów zaró-
wno rządowych jak i samorządowych do-
puszczane będzie tylko do jednej wyższej
instancji, o ile ustawy nie przewidują w tym
względzie wyjątku.

ARTYKUŁ 74.

Ustawy przeprowadzą zasadę, iż od
karnych orzeczeń władz administracyjnych,
zapadłych w pierwszej instancji, będzie
przysługiwało stronom prawo odwołania
się do sądu, oznaczonego w ustawie.

ARTYKUŁ 75.

Do orzekania o legalności aktów admi-
nistracyjnych w zakresie administracji tak
rządowej jak i samorządowej powoła osob-
na ustawa sądownictwo administracyjne,
oparte w swej organizacji na współdzia-
łaniu czynnika obywatelskiego i sędziow-
skiego z Najwyższym Trybunałem Admi-
nistracyjnym na czele.

ROZDZIAŁ IV.

SĄDOWNICTWO.

ARTYKUŁ 76.

Sądy wymierzają sprawiedliwość w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

ARTYKUŁ 77.

Organizacja, zakres i sposób działania wszelkich sądów będą określone w drodze ustawodawczej.

ARTYKUŁ 78.

Sędziów mianuje Prezydent Rzeczypospolitej, o ile ustawa nie zawiera innego postanowienia, jednakże sędziowie po-koju z reguły wybierani są przez ludność.

Urząd sędziowski może objąć tylko osoba, odpowiadająca warunkom, przez prawo wymaganym.

ARTYKUŁ 79.

Sędziowie są w sprawowaniu swego urzędu sędziowskiego niezawisli i podlegają tylko ustawom.

Orzeczenia sądowe nie mogą być zmienione ani przez władzę ustawodawczą ani przez władzę wykonawczą.

ARTYKUŁ 80.

Sędzia może być złożony z urzędu, zawieszony w urzędowaniu, przeniesiony na inne miejsce urzędowania lub w stan spoczynku wbrew swojej woli jedynie mocą orzeczenia sądowego i tylko w wypadkach, w ustawie przewidzianych. Zastrzeżenia te nie dotyczą wypadków, kiedy przeniesienie sędziego na inne miejsce lub w stan spoczynku jest wywołane zmianą w organizacji sądów, postanowioną w drodze ustawy.

ARTYKUŁ 81.

Sędziowie nie mogą być pociągani do odpowiedzialności karnej ani pozbawiani wolności bez uprzedniej zgody wskazanego przez ustawę sądu, o ile nie są schwytani na gorącym uczynku, lecz i w tym wypadku może tenże sąd zażądać niezwłocznie uwolnienia aresztowanego.

ARTYKUŁ 82.

Odrębne stanowisko sędziów, ich prawa i obowiązki oraz uposażenie określi osobna ustawa.

ARTYKUŁ 83.

Sądy nie mają prawa badania ważności ustaw, należycie ogłoszonych.

ARTYKUŁ 84.

Rozprawy przed sądem orzekającym, zarówno w sprawach cywilnych jak kar-nych, są jawne, o ile ustawy w tym wzglę-dzie nie przewidują wyjątku.

ARTYKUŁ 85.

Do orzekania o zbrodniach, zagrożonych cięższymi karami, o przestępstwach, popełnionych osnową pisma drukowego i o przestępstwach politycznych będą powołane sądy przysięgłych. Wszystkie te czyny, podlegające sądom przysięgłych, organizację tych sądów i tok postępowania — określą szczegółowe ustawy.

ARTYKUŁ 86.

Będzie jeden Sąd Najwyższy dla spraw sądowych, cywilnych i karnych.

ARTYKUŁ 87.

Organizację sądów wojskowych, ich właściwość, tok postępowania oraz prawa i obowiązki członków tych sądów określą osobne ustawy.

ARTYKUŁ 88.

Do rozstrzygania sporów o właściwość między władzami administracyjnymi a sądami będzie powołany na mocy ustawy osobny Trybunał Kompetencyjny.

ROZDZIAŁ V.

Powszechne obowiązki i prawa obywatelskie.

ARTYKUŁ 89.

Obywatel polski nie może być równocześnie obywatelem państwa innego.

ARTYKUŁ 90.

Obywatelstwo polskie nabywa się:

- a) przez urodzenie z rodziców, mających obywatelstwo polskie,
- b) przez nadanie obywatelstwa ze strony powołanej władzy państwowej.

Inne postanowienia co do nabycia oraz co do utraty obywatelstwa określa osobna ustawa.

ARTYKUŁ 91.

W chwili ogłoszenia Konstytucji niniejszej są obywatelami polskimi wszyscy Polacy bez różnicy płci i wieku, urodzeni lub zamieszkali na ziemiach Rzeczypospolitej Polskiej, jeśli nie mogą się wykazać innym obywatelstwem.

Dawniejsi obywatele państwa niemieckiego, austriackiego, węgierskiego lub rosyjskiego, zamieszkali na ziemiach, wcie-

lonych do Rzeczypospolitej Polskiej lub urodzeni na tych ziemiach z rodziców, na tych ziemiach zamieszkałych — nabywają obywatelstwo polskie lub prawo wyboru i zrzeczenia się obywatelstwa polskiego wedle postanowień traktatów międzynarodowych.

ARTYKUŁ 92.

Pierwszym obowiązkiem obywatela jest wierność dla Rzeczypospolitej Polskiej.

ARTYKUŁ 93.

Każdy obywatel ma obowiązek szanowania i przestrzegania Konstytucji Państwa i innych obowiązujących ustaw i rozporządzeń powołanych władz państwowych i samorządowych.

ARTYKUŁ 94.

Wszyscy obywatele są obowiązani do służby wojskowej. Rodzaj i sposób, porządek i czas trwania służby, zwolnienia od tego obowiązku oraz wszelkie świadczenia na cele wojskowe będą określone w drodze ustawodawczej.

ARTYKUŁ 95.

Praca, jako główna podstawa bogactwa Rzeczypospolitej, pozostawać ma pod szczególną ochroną Państwa. Wszyscy obywatele mają obowiązek pracą własną przynosić wartości dorobkowi przeszłych pokoleń i podnosić ogólną wartość majątku narodowego, tak materialnego, jak duchowego.

ARTYKUŁ 96.

Wszyscy obywatele mają obowiązek ponosić wszelkie ciężary i świadczenia publiczne, ustanowione przez powołane

ku temu władze państwowe i samorządowe. Rzeczpospolita Polska nie uznaje przywilejów podatkowych z tytułu przynależności do pewnej klasy lub pewnego zawodu.

ARTYKUŁ 97.

Wszyscy obywatele są obowiązani szanować władzę prawną i ułatwiać spełnianie jej zadania, sumiennie pełnić obowiązki publiczne we władzach państwowych i samorządowych, nie mniej w sprawowaniu opieki lub kurateli, do jakich powoła ich naród lub właściwa władza.

ARTYKUŁ 98.

Obywatele mają obowiązek wychowania swoich dzieci na prawych obywateli Ojczyzny i zapewnienia im conajmniej początkowego wykształcenia.

Obowiązek ten określi bliżej osobna ustawa.

ARTYKUŁ 99.

Rzeczpospolita Polska zapewnia pełną ochronę życia i wolności wszystkim swoim mieszkańcom bez różnicy pochodzenia, narodowości, języka, rasy lub religii. Cudzoziemcy korzystają z praw, określonych w ustawach i traktatach międzynarodowych. Obywatele polscy mają wszystkie prawa obywatelskie, niniejszą Konstytucją poręczone.

ARTYKUŁ 100.

Wszyscy obywatele są równi wobec prawa. Urzędy publiczne są w równej mierze dla wszystkich dostępne na warunkach, prawem przepisanych.

Rzeczpospolita Polska nie uznaje przywilejów rodowych ani stanowych jak rów-

niez żadnych tytułów rodowych i innych, z wyjątkiem naukowych, urzędowych i zawodowych. Obywatelowi Rzeczypospolitej nie wolno przyjmować bez zezwolenia Sejmu tytułów ani orderów cudzoziemskich.

ARTYKUŁ 101.

Wszystkim obywatelom poręcza się wolność osobistą.

Ograniczenia wolności, zwłaszcza rewizja osobista i aresztowanie, dopuszczalne są tylko w wypadkach, prawem przepisanych, i w sposób, określony ustawami na podstawie polecenia władz sądowych.

O ileby polecenie sądowe nie było wydane natychmiast, powinno być doręczone najpóźniej w ciągu 48 godzin z podaniem przyczyn rewizji lub aresztowania.

Aresztowani, którym w przeciągu 48 godzin nie podano na piśmie z podpisem władz sądowych przyczyny aresztowania, odzyskują niezwłocznie wolność.

ARTYKUŁ 102.

Nikt nie może być pozbawiony sądu, któremu z prawa podlega. Sądy wyjątkowe są dopuszczalne tylko w wypadkach, oznaczonych ustawami, wydanymi przed popełnieniem czynu karygodnego. Ściganie obywatela i wymierzenie kary jest dopuszczalne tylko na zasadzie obowiązującej ustawy. Kary, połączone z udręczeniami fizycznymi, są niedozwolone i nikt takim karom podlegać nie może.

ARTYKUŁ 103.

Rzeczpospolita Polska uznaje wszelką własność, czy to osobistą poszczególnych obywateli, czy to zbiorową związków obywateli, ciał samorządowych, instytucji i, wreszcie, samego państwa, jako jedną z najważniejszych podstaw ustroju społecznego

i porządku prawnego, oraz poręcza wszystkim mieszkańcom i społeczności ochronę ich mienia, a dopuszcza tylko w wypadkach, ustawą przewidzianych, zniesienie lub ograniczenie własności, czy to osobistej, czy to zbiorowej, ze względów wyższej użyteczności, za odszkodowaniem. Tylko ustawa może postanowić, jakie dobra i w jakim zakresie ze względu na pożytek ogółu mają stanowić wyłączną własność Państwa, oraz o ile prawa obywateli i ich prawnie uznanych związków do swobodnego zarobkowania, uprawiania handlu i przemysłu oraz użytkowania ziemi, wód, minerałów i innych skarbów przyrody — mogą, ze względów publicznych, doznać ograniczenia.

ARTYKUŁ 104.

Mieszkanie obywatela jest nietykalne. Naruszenie tego prawa przez wejście do mieszkania, rewizję domową i zajęcie papierów lub ruchomości może nastąpić tylko na polecenie władz sądowych, w sposób i w wypadkach, ustawą przepisanych.

ARTYKUŁ 105.

Każdy obywatel ma wolność obrania sobie na obszarze Państwa miejsca zamieszkania i pobytu, przesiedlania się i wychodźstwa, nie mniej wolność wyboru zajęcia i zarobkowania, oraz przenoszenia swej własności.

Ograniczenie tego prawa może wprowadzić tylko ustawa.

ARTYKUŁ 106.

Każdy obywatel ma prawo do opieki Państwa nad jego pracą w drodze ustawodawstwa ochrony pracy, a także w razie braku pracy, choroby, wypadku i niepełności — do ubezpieczenia społecznego, które ustali osobna ustawa.

Państwo ma obowiązek udostępnienia także opieki moralnej i pociechy religijnej obywatelom, którymi się bezpośrednio opiekuje w zakładach publicznych, jak: zakłady wychowawcze, koszary, szpitale, więzienia, przytulki.

ARTYKUŁ 107.

Każdy obywatel ma prawo swobodnie wyrażać swoje myśli i przekonania, o ile przez to nie dopuszcza się naruszenia przepisów prawa.

ARTYKUŁ 108.

Poręcza się wolność prasy. Nie może być wprowadzona cenzura ani system koncesyjny na wydawanie druków. Nie może być odjęty dziennikom i drukom krajowym debit pocztowy, ani ograniczone ich rozpowszechnienie na obszarze Rzeczypospolitej.

Ustawa osobna określi odpowiedzialność za nadużycie tej wolności.

ARTYKUŁ 109.

Tajemnica listów i innej korespondencji może być naruszona tylko w wypadkach, prawem przewidzianych.

ARTYKUŁ 110.

Obywatele mają prawo wnosić pojedynczo lub zbiorowo petycje do wszelkich ciał reprezentacyjnych i władz publicznych, państwowych i samorządowych.

ARTYKUŁ 111.

Obywatele mają prawo koalicji, zgromadzania się i zawiązywania stowarzyszeń.

ARTYKUŁ 112.

Każdy obywatel ma prawo zachowania swej narodowości i pielęgnowania swojej mowy i właściwości narodowych.

Obywatele polscy, należący do mniejszości narodowościowych, wyznaniowych lub językowych, mają równe z innymi obywatelami prawo zakładania, nadzoru i zawiadywania swoim własnym kosztem zakładów dobroczynnych, religijnych i społecznych, szkół i innych zakładów wychowawczych, oraz używania w nich swobodnie swej mowy i wykonywania przepisów swej religii.

ARTYKUŁ 113.

Osobne ustawy państwowe zabezpieczą mniejszościom w Państwie Polskiem pełny i swobodny rozwój ich właściwości narodowościowych przy pomocy autonomicznych związków mniejszości o charakterze publiczno-prawnym, w obrębie związków samorządu powszechnego.

Państwo będzie miało w stosunku do ich działalności prawo kontroli oraz obowiązek uzupełnienia w razie potrzeby ich środków finansowych.

ARTYKUŁ 114.

Wszystkim obywatelom poręcza się wolność sumienia i wyznania. Żaden obywatel nie może być z powodu swego wyznania i przekonań religijnych ograniczony w prawach, przysługujących innym obywatelom.

Wszyscy mieszkańcy Polski mają prawo wolnego wyznawania zarówno publicznie jak prywatnie swej wiary i wykonywania przepisów swej religii lub obrządku, o ile to nie sprzeciwia się porządkowi publicznemu i dobremu obyczajom.

ARTYKUŁ 115.

Wolności wyznania nie wolno używać w sposób, przeciwny ustawom. Nikt nie może uchylać się od spełnienia obowiązków publicznych z powodu swoich wierzeń religijnych. Nikt nie może być zmuszony do udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych, o ile nie podlega władzy rodzicielskiej lub opiekuńczej.

ARTYKUŁ 116.

Każdy związek religijny, uznany przez Państwo, ma prawo urządzać zbiorowe i publiczne nabożeństwa, może samodzielnie prowadzić swe sprawy wewnętrzne, może posiadać i nabywać majątek ruchomy i nieruchomy, zarządzać nim i rozporządzać, pozostaje w posiadaniu i używaniu swoich fundacji i funduszy tudzież zakładów dla celów wyznaniowych, naukowych i dobroczynnych. Żaden związek religijny jednak nie może stawać w sprzeczności z ustawami państwa.

ARTYKUŁ 117.

Religia rzymsko-katolicka, będąca religią przeważającą większości narodu, zajmuje w Państwie naczelne stanowisko.

Kościół Rzymsko-katolicki rządzi się swojemi prawami. Stosunek Państwa do Kościoła będzie prawnie określony na podstawie porozumienia ze Stolicą Apostolską.

ARTYKUŁ 118.

Stosunek Państwa do innych wyznań będzie ustalony w drodze ustawy, po wysłuchaniu wniosków ich reprezentacji.

ARTYKUŁ 119.

Uznanie wyznania może nastąpić tylko w drodze ustawy. Członkowie wyznań, prawnie nieuznanych, mogą spełniać czynności religijne w miejscach zamkniętych, o ile te czynności nie są przeciwne prawu ani obyczajności.

ARTYKUŁ 120.

Nauka i badanie naukowe jest wolne. Każdy obywatel ma prawo nauczać, założyć szkołę lub zakład wychowawczy i kierować szkołą, skoro uczyni zadość warunkom, w ustawie przepisany, w zakresie bezpieczeństwa powierzonych mu dzieci i lojalnego stosunku do państwa.

ARTYKUŁ 121.

Dzieci bez dostatecznej opieki rodzicielskiej, zaniedbane pod względem wychowawczym — mają prawo do opieki i pomocy Państwa w zakresie oznaczonym ustawą.

Odjęcie rodzicom władzy nad dzieckiem może nastąpić tylko w drodze orzeczenia sądowego.

Osobne ustawy unormują opiekę macierzyństwa, jako też ochronę pracy kobiet i dzieci.

ARTYKUŁ 122.

W zakresie szkoły powszechnej nauka jest obowiązkową dla wszystkich obywateli Państwa.

ARTYKUŁ 123.

Nauczanie w szkołach początkowych powszechnych, utrzymywanych przez Państwo i ciała samorządowe, jest bezpłatne.

ARTYKUŁ 124.

Wszystkie szkoły i zakłady wychowawcze, zarówno publiczne jak i prywatne, podlegają nadzorowi władz państwowych, w zakresie, przez ustawy określonym.

ARTYKUŁ 125.

W każdym zakładzie naukowym, którego program obejmuje kształcenie młodzieży poniżej lat 18, utrzymywanym w całości lub w części przez Państwo lub ciała samorządowe, jest nauka religii obowiązkową. Kierownictwo i nadzór nauki religii w szkołach należy do właściwego związku religijnego, z zastrzeżeniem naczelnego prawa nadzoru dla państwowych władz szkolnych.

ARTYKUŁ 126.

Każdy obywatel ma prawo kształcenia i wychowywania swoich dzieci w szkole powszechnej przez nauczycieli tego samego co dzieci wyznania. Wyjątki, konieczne ze względu na zbyt drobną liczbę dzieci mniejszości wyznaniowych, określi osobna ustawa.

ARTYKUŁ 127.

Każdy obywatel ma prawo do wynagrodzenia przez Państwo szkody, jaką mu wyrządziły organy władzy państwowej, cywilnej lub wojskowej, przez działalność urzędową, niezgodną z prawem lub obowiązkami służby. Wniesienie skargi przeciw państwu i przeciw urzędnikom nie jest zależne od zezwolenia władzy publicznej. Tak samo odpowiedzialne są gminy i inne ciała samorządowe.

Przeprowadzenie tej zasady określają osobne ustawy.

ARTYKUŁ 128.

Postanowienia o prawach obywatelskich stosują się także do osób, należących do siły zbrojnej. Wyjątki od tej zasady określają osobne ustawy wojskowe.

ARTYKUŁ 129.

Siła zbrojna może być użyta tylko na żądanie władzy cywilnej przy ścisłym zachowaniu ustaw do uśmierzania rozruchów lub do przymusowego wykonania przepisów prawnych. Wyjątki od tej zasady dopuszczalne są tylko na mocy ustawy o stanie wyjątkowym.

ARTYKUŁ 130.

Czasowe zawieszenie praw obywatelskich: wolności osobistej (art. 101), nietykalności mieszkania (art. 104), wolności prasy (art. 108), tajemnicy korespondencji (art. 109), prawa koalicji, zgromadzania się i zawiązywania stowarzyszeń (art. 111), może nastąpić dla całego obszaru państwowego lub dla miejscowości, w których okaże się konieczne, ze względów bezpieczeństwa publicznego.

Zawieszenie takie zarządzić może tylko Rada Ministrów za zezwoleniem Prezydenta Rzeczypospolitej podczas wojny, albo gdy grozi wybuch wojny, jakoteż w razie rozruchów wewnętrznych lub rozległych kłótni o charakterze zdrady stanu, zagrażających Konstytucji Państwa albo bezpieczeństwu obywateli.

Zarządzenie takie Rady Ministrów w czasie trwania sesji sejmowej musi być natychmiast przedłożone Sejmowi do zatwierdzenia. W razie wydania takiego zarządzenia, mającego obowiązywać na obszarze, obejmującym więcej, niż jedno województwo, w czasie przerwy w obradach

sejmowych—Sejm zbiera się automatycznie w ciągu dni 8 od ogłoszenia owego zarządzenia celem powzięcia decyzji.

Jeśli Sejm odmówi zatwierdzenia, stan wyjątkowy natychmiast traci moc obowiązującą. Jeżeli Rada Ministrów zarządzi stan wyjątkowy po zakończeniu okresu sejmowego lub po rozwiązaniu Sejmu, zarządzenie Rządu powinno być przedłożone Sejmowi nowowybranemu niezwłocznie na pierwszym posiedzeniu.

Zasady te określi bliżej ustawa o stanie wyjątkowym.

ROZDZIAŁ VI.

POSTANOWIENIA OGÓLNE.

ARTYKUŁ 131.

Zmiana Konstytucji może być uchwalona tylko w obecności conajmniej połowy ustawowej liczby posłów, względnie członków Senatu, większością $\frac{2}{3}$ głosów.

Wniosek o zmianę Konstytucji winien być podpisany conajmniej przez $\frac{1}{4}$ część ustawowej liczby posłów, a wniesienie takiego wniosku zapowiedziane conajmniej na 15 dni.

Co lat 25, pierwszy raz w lat 10 po uchwaleniu niniejszej Konstytucji, ma być ustawa konstytucyjna poddana rewizji zwyczajną większością Sejmu i Senatu, połączonych w tym celu w Zgromadzenie Narodowe.
